

BEGUNCI & MEDIJI

UNHCR
Regionalna pisarna
UNHCR v Budimpešti

Visoki komisariat Združenih narodov za begunce
Regionalna pisarna UNHCR v Budimpešti

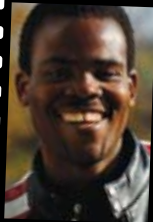
1022 Budapest Felvinci út 27.

tel.: +36 1 336 3060, fax: +36 1 336 3070
e-mail: hunbu@unhcr.org, www.unhcr.si

UNHCR

Regionalna pisarna
UNHCR v Budimpešti

**BEGUNCI &
MEDIJI**

Zgodbe o beguncih v medijih Koristni nasveti za novinarje in fotografe

Pravilno in profesionalno poročanje o problemih beguncev za medije ni lahka naloga. V Evropski uniji so azil in migracije zelo aktualne in kontroverzne teme, o katerih razpravljajo politiki, akademiki in širša javnost, pogosto na netočne in podžigajoče načine.

Medtem ko v Evropi potekajo različne debate o teh temah, so krizna žarišča po svetu polna strahotnih človeških dram preganjanja, nasilja in bega. Tisoče ljudi se poda na beg, da bi si rešili življenja in našli zaščito.

Letak smo ustvarili, da bi na tri načine pomagali novinarjem pri poročanju o begunskih tematikah doma in na mednarodni ravni:

- Tistim, ki poročajo o problematiki azila, pojasnjuje najpomembnejše izraze iz azilne terminologije;
- Tistim, ki poročajo neposredno o beguncih, nudi koristne nasvete o načinu vodenja intervjujev, ne da bi pri tem ogrozili varnost in človeško dostojanstvo sodelujočih oseb ter njihovih sorodnikov in prijateljev doma.
- Fotografom in snemalcem nudi napotke za fotografiranje in snemanje.

UNHCR se zavzema za kvalitetno poročanje o beguncih in pri tem smo medijem pripravljene nuditi pomoč.

Če potrebujete podporo pri organizaciji intervjujev v svoji državi ali pri obiskih begunskih naselij v tujini, stopite v stik z vašim lokalnim Predstavništvom UNHCR

UNHCR

Regionalna pisarna
UNHCR v Budimpešti

Terminologija

Prosilec za azil

Vsaka oseba, ki zaprosi za mednarodno zaščito in se pri tem sklicuje na preganjanje ali strah pred preganjanjem, kot je definirano v Ženevski konvenciji iz leta 1951, in čaka na odločitev o njeni prošnji.

Azilni postopek

Postopek, ki ga vodijo odločevalni organi z namenom oceniti upravičenost prošnje za azil. Možni so štirje različni izidi azilnega postopka.

Status begunca

Po Ženevski konvenciji iz leta 1951 je begunec definiran kot oseba, ki »se zaradi utemeljenega strahu pred preganjanjem zaradi rase, vere, narodne pripadnosti, pripadnosti določeni družbeni skupini ali določenemu političnemu prepričanju, nahaja izven države, katere državljan je, in ne more ali zaradi takšnega strahu noče uživati varstva te države ali se vanjo vrniti«.

Status begunca navadno zajema polno pravico do prebivanja v državi azila, možnost izobraževanja, zaposlitve, socialnih storitev in programov integracije.

Subsidiarna zaščita

Ta status se občasno poimenuje tudi komplementarna zaščita in ne temelji na Ženevski konvenciji iz leta 1951, temveč na mednarodnem humanitarnem pravu. Ta status je podeljen osebam, ki niso begunci, a kljub temu potrebujejo mednarodno zaščito. To so osebe, ki bi bile lahko ob povratku v deželo njihovega izvora izpostavljene nevarnosti resnih krivic, kot so smrtna kazen, mučenje, nehumano ali poniževalno obravnavanje.

Prejemniki subsidiarne zaščite imajo navadno bolj omejen dostop do socialnih pravic kot begunci. Njihov status se redno preverja.

Dovoljenje za začasno zadrževanje

Dovoljenje za začasno zadrževanje je dodeljeno osebam, ki nimajo upravičenih razlogov za dodelitev katere izmed oblik zaščite, a ne morejo biti vrnjene v njihove države izvora zaradi tehničnih ovir, npr. ker je njihovo državljanstvo dvomljivo ali ker je država izvora nedostopna zaradi krize ali pomanjkanja letalskih povezav.

Te osebe navadno nimajo ali pa imajo minimalen dostop do zaposlitve ali socialne pomoči. Tudi njihov status se redno preverja.

Zavrnitev prošnje za azil

Če je njihova prošnja zavrnjena, se lahko prosilci za azil pritožijo na sprejeto odločitev najmanj enkrat. Če je bila prošnja dokončno zavrnjena na vseh ravneh, se osebi navadno določi obdobje, v katerem mora zapustiti državo, v nasprotnem primeru jo oblasti pridržijo in prisilno vrnejo v državo izvora.

Nezakoniti migrant

Nezakoniti migrant ni pravno definiran izraz, a se pogosto uporablja za označevanje oseb, ki so v državo vstopile brez potrebnih dokumentov. Nezakonit vstop v državo se navadno kaznuje kot upravni prekršek. Vendar pa osebe, ki iščejo mednarodno zaščito, pogosto nimajo druge izbire kot prečkanje meja na nezakonit način. V skladu z Ženevsko konvencijo iz leta 1951 se jih zaradi tovrstnega ravnanja ne sme kaznovati (pridržati ali oglobiti). V praksi se uporabljajo še izrazi ilegalec/ilegalni migrant (izraz je sporen, saj oseba ne more biti ilegalna, ilegalen je način prihoda), nedokumentirani migrant, (ne)legalni migrant ipd. Težimo k uporabi izraza »migrant brez urejenega statusa«.

Eurodac

Eurodac je baza podatkov, ki vsebuje prstne odtise vseh prosilcev za azil starejših od štirinajst let na območju Evropske unije. Prstne odtise se odvzame vsakemu prispelemu prosilcu za azil. S tem je državam Evropske unije omogočen pregled nad prosilci in preverjanje, ali je določena oseba predhodno že zaprosila za azil v kateri izmed ostalih članic Evropske unije.

Dublinska uredba

T.i. Dublinska uredba se izvaja v vseh državah članicah Evropske unije, kakor tudi na Norveškem in v Švici. Uredba določuje, katera država je zadolžena za obravnavo posamezne prošnje za azil. Prav tako določuje, da morajo prosilci za azil svoje prošnje vložiti v prvi izmed držav članic (skupaj z Norveško in Švico), v katero so vstopili. Če se preselijo v drugo državo članico Evropske unije, bodo vrnjeni v državo, ki je v njihovem primeru zadolžena za izvajanje azilnega postopka.

Ekonomski migrant

Osebe, ki prostovoljno zapustijo svoje domovine z namenom iskanja dela v tujini, so ekonomski migranti. Kadarkoli se lahko varno vrnejo domov in potemtakem ne potrebujejo mednarodne zaščite.

Intervjuvanje beguncev in prosilcev za azil

Spoštujte zasebnost

Sprejemni centri/begunska taborišča so edina zasebna prebivališča beguncev in prosilcev za azil. Zato se je v njih potrebno vesti vljudno in spoštljivo. Ob prihodu je njihove prebivalce potrebno vljudno pozdraviti in jih prositi za dovoljenje. V sobe/šotore se ne vstopa brez njihovega povabila.

Vzemite si čas in jim prisluhnite

Begunci se razlikujejo od naših običajnih intervjuvancev. Zaznamujejo jih dramatične in zelo osebne izkušnje, pripovedovanje o teh izkušnjah pa je lahko precej boleče. Dati jim moramo potreben čas, jim prisluhniti in ne zastavljati prevelikega števila vprašanj, temveč jim raje ponudimo iztočnice za pogovor in jim pustimo, da se sami odločijo o tempu in smeri pripovedovanja svojih zgodb.

Izkažite primerno stopnjo občutljivosti

Mučenja, posilstva in pričanje smrti so travmatične izkušnje. Ne silite oseb k podoživljanju teh izkušenj s zastavljanjem preveč neposrednih vprašanj. Če potrebujete informacije o konkretnih podrobnostih, vprašanja raje naslovite na osebe, zadolženo za pomoč beguncem, njihovim zdravnikom ipd. Ti vam bodo lahko priskrbeli natančne, čeprav anonimne informacije.

Ravnajte odgovorno

Begunci se vam bodo morda zaupali, veseli, da so prišli v stik z osebo, ki je pripravljena prisluhniti njihovim zgodbam. Ne zlorablajte izkazanega zaupanja. Objava imen ali specifičnih podatkov, ki bi lahko služili preganjalcem v domačih državah za identifikacijo posameznega begunca, lahko resno ogrozi njihove družine v domačih krajih. Uporabljajte začetnice ali lažna imena in spremenite podrobnosti, ki bi lahko vodile v identifikacijo sogovornika.

Ne vznemirjajte otrok

Otrokom ne zastavljajte občutljivih ali vznemirjuočih vprašanj, saj lahko s tem ogrozite njihovo psihično ravnovesje. Če morate izvedeti podrobnosti iz njihovih zgodb, govorite z njihovimi starši ali zakonskimi zastopniki.

Izogibajte se nespোরазumom

Begunci običajno nimajo izkušenj z mediji. Možno je, da vas bodo pomotoma zamenjali za osebo, ki jim bo nudila pomoč. Zato jim jasno sporočite, da bo zgodba objavljena v medijih. Eksplicitno jih vprašajte, za katere vsebine se strinjajo, da jih objavite. Zagotovite si ekspliciten pristanek vaših sogovornikov.

Priskrbite si ustreznega prevajalca

Pripovedovanje o bolečih osebnih izkušnjah je težavno, še posebej v tujem jeziku. Improvizirano prevajanje s strani ostalih beguncev lahko vodi v precejšnje popačenje in nerazumevanje povedanega. Zato si zagotovite pomoč profesionalnega prevajalca.

Preverite podrobnosti

Točnost predstavljenih podob, poročil o spopadih ali političnih okoliščinah morate preveriti, še posebno če vaš vir – posameznik ali skupina – zastopa specifične interese. Nepravilne ali popačene informacije imajo lahko dramatične posledice.

Ne stigmatizirajte

Kot katerakoli druga skupina prebivalstva, so tudi prisilci za azil in begunci lahko udeleženi v incidentih ali pa so obtoženi kaznivih dejanj. Pretirano poudarjanje njihovega statusa ali izvora lahko sproži sovražnost in diskriminacijo, ki ne zadevata le posameznika, temveč stigmatizirata celotno skupino.

Fotografije beguncev in prosilcev za azil

Prositate za dovoljenje

Med obiskom objektov za nastanitev beguncev predhodno prosite za dovoljenje oseb, ki jih želite fotografirati. Razkrivanje identitet beguncev ali prosilcev za azil lahko predstavlja dodatno nevarnost za te osebe ali njihove družine.

Spoštujte anonimnost

Spoštujte želje intervjuvancev, ki ne želijo, da bi objavili njihove fotografije. Ponudite jim možnost fotografiranja s hrbtne strani ali proti svetlobi, tako da jih ne bo mogoče identificirati.

Bodite dojemljivi za kulturne značilnosti in okoliščine

V nekaterih kulturah je fotografiranje/snemanje oseb občutljiva tema. Pristojno osebje ali vodje skupnosti vas bodo z veseljem poučili o primernem ravnanju.

Uporabljajte fotografije iz arhivov

UNHCR ima v Ženevi najobsežnejši arhiv fotografij s tematiko mednarodnih begunskih situacij. Regionalno predstavništvo v Budimpešti vam lahko ponudi zajetno zbirko fotografij z azilnimi tematikami v srednji Evropi. Fotografije ustrezajo profesionalnim standardom in jih posredujemo brezplačno.

Uporabne povezave:

www.unhcr.si

